

Älgstammens utveckling i Norrbotten 2011 – 2021

För att följa älgstammens utveckling genomförs varje jaktsäsong den så kallade älg-obsen av jägarna. Här noterar de varje älg som ses under jaktens sju första dagar samt antal jägare som är ute i skogen och under vilken tid jakten bedrivs. Genom detta kan man räkna ut hur mycket älg som ses för varje timme en jägare befinner sig i skogen, en s.k. ”mantimme”. Detta ger en mängd värdefulla underlag för att bedöma älgstammens utveckling i området

Rapporteringen sker i första hand via datasystemen viltdata.se alternativt jaktrapport.se. I Norrbotten ges fortfarande också möjlighet att skicka in rapporter via vanlig post, även om detta minskar för varje år.

Älg-obsen är en kvalitetsgranskad inventeringsmetod som har genomgått en mängd vetenskapliga granskningar genom åren. Den utgör en basmetod i dagens älgförvaltning.

Älg-obsen är inte primärt en inventeringsmetod för att beräkna antalet älgar i markerna. Den visar istället på trender i älgstammen vad gäller hur många älgar som finns, fördelning av tjur och kor samt hur mycket kalv som produceras. I första hand görs jämförelser inom ett område över flera år. Det är inte helt självklart att jämförelser kan göras mellan olika områden.

För att älg-obsen ska ge ett stabilt statistiskt underlag behöver man ha som lägst runt 5000 ”mantimmar” att räkna med. Områden med färre rapporterade timmar ger ett osäkrare resultat.

För att få ett så bra underlag som möjligt finns det vissa grundläggande saker att tänka på:

1. Rapporteringen bör ske löpande under jaktperioden för att inte missa några uppgifter
2. Det är viktigt att notera alla observerade älgar enligt reglerna och sedan notera vilka av dessa som har fällt
3. Ju mer korrekt man anger antalet deltagande jägare respektive dag samt jaktdagarnas längd, ju bättre blir resultatet

En mer detaljerad instruktion om älg-obs finns att läsa på viltdata.se via denna länk: <https://www.viltdata.se/wp-content/uploads/2019/09/%C3%84lg-och-kronobs-NY.pdf>

Älgobs och rovdjursrapport

för inventering av älgstammens och rovdjurens utveckling genom systematisering av jägarnas observationer

När vi sen utläser älg-obsen vintern efter genomförd jakt så måste man också beakta att älg-obsen gjordes under tidig september på en i princip ojägad älgstam. Efter det har en hel jaktsäsong genomförts som har påverkat antal och sammansättning. Resultatet i älg-obsen visar alltså i första hand hur älgstammen påverkades av den föregående säsongens jakt och resultaten ska ses som trender över längre tid

Följande sammanställning visar älgstammens utveckling i Norrbotten under säsongerna från 2011 till 2021. Det är enbart tack vare jägarnas insatser med att samla in och rapportera sina data från jakten som denna sammanställning och redovisning är möjlig.

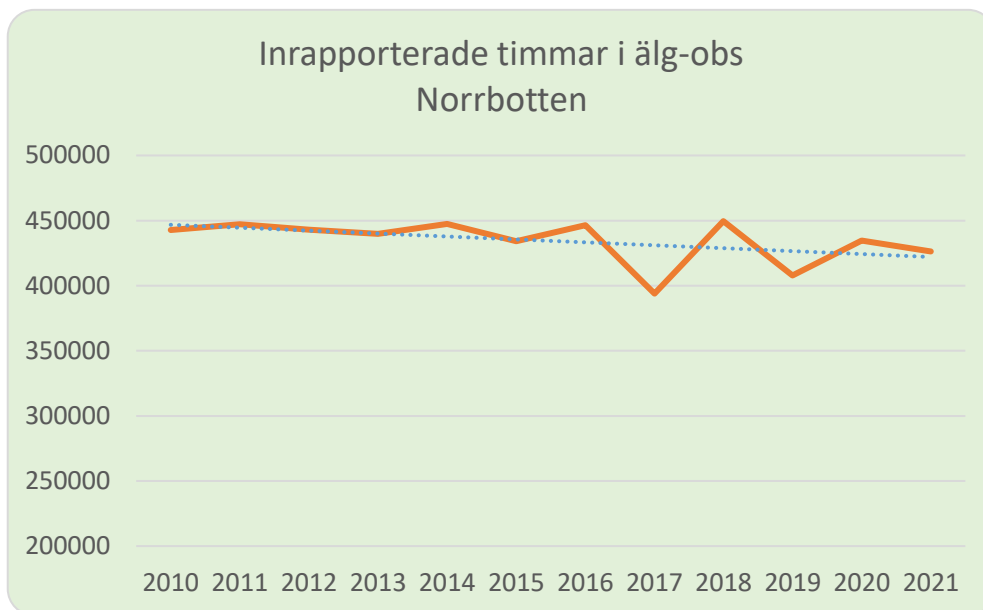
Norrbotten delas in i sex älgförvaltningsområden där en älgförvaltningsgrupp sätter upp planer och mål för avskjutningen samt följer upp dessa mål. Här utgör älg-obsen en grundsten i denna uppföljning. För Norrbottens del är förvaltningsområdena stora och därför finns möjligheter att dela upp resultaten från älg-obsen i älgförvaltningsområdena till delområden utan att förlora säkerheten i resultaten. På detta vis kan vi se utvecklingen av älgstammen på en finare skala vilket är viktigt för den lokala förvaltningen.

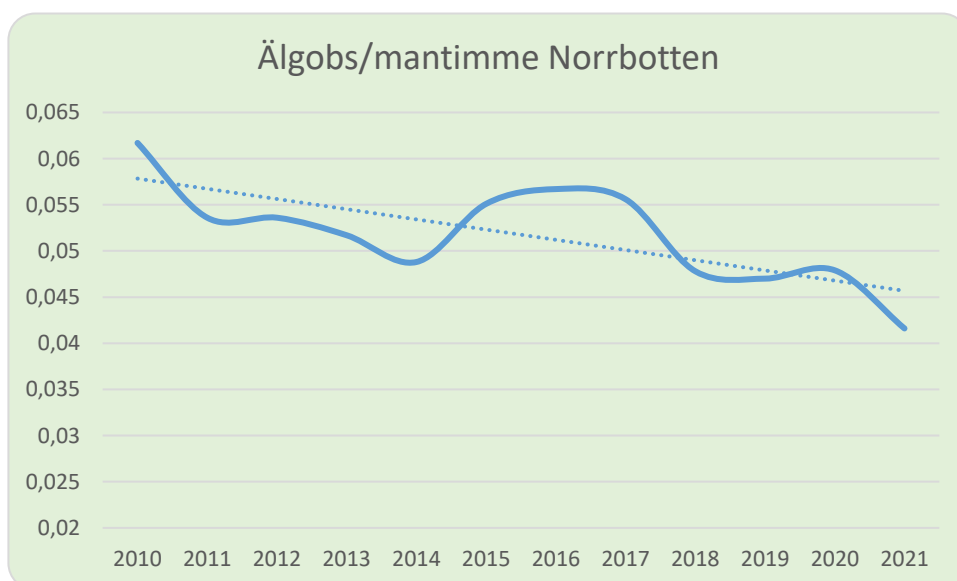
Karta över Norrbotten med älgförvaltningsområden (ÄFO) samt delområden

Antal timmar som är inrapporterade i systemet har varit relativt konstant under åren men en något vikande trend sedan 2016. Nivån på 426 232 timmar för 2021 är ändå bra och ger ett stabilt statistiskt underlag. Samtliga ÄFO klarar också nivån på 5000 mantimmar utan problem, däremot finns vissa delområden som måste hanteras med viss försiktighet då inrapporterade timmar är för få.

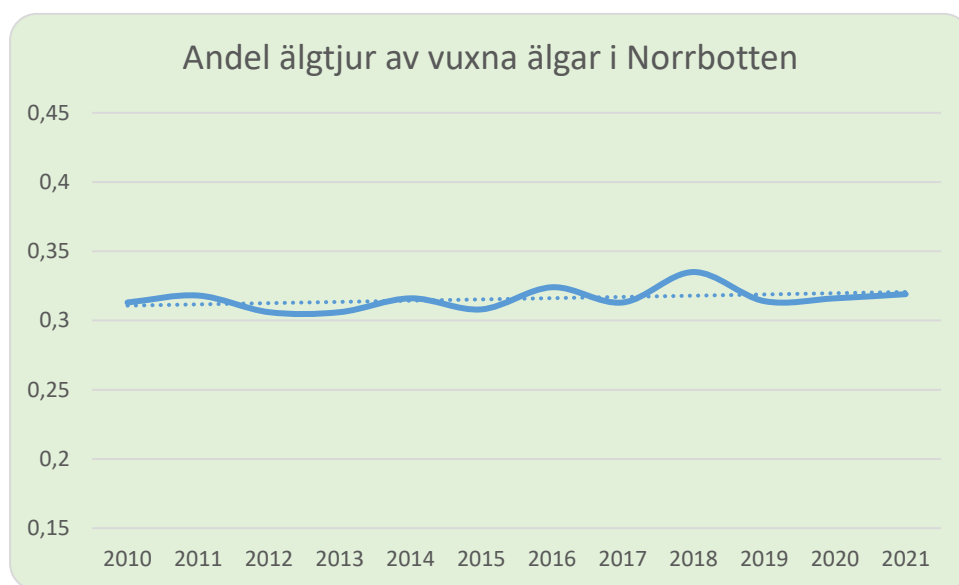
Utvecklingen av länets älgstam har varit vikande sedan tidigt 2000-tal till följd av en uttalad inriktning och gemensamt satta planer för att sänka älgstammen. Bra och dåliga år för kalvsättningen gör att utvecklingen inte är helt linjär, men trenden är tydlig. Antal obs/mantimme är den senaste säsongen 67% av antalet det var 2010. Stammen minskade redan före den nya förvaltningen inleddes och stammen har nu minskat med runt en tredjedel de senaste tolv åren.

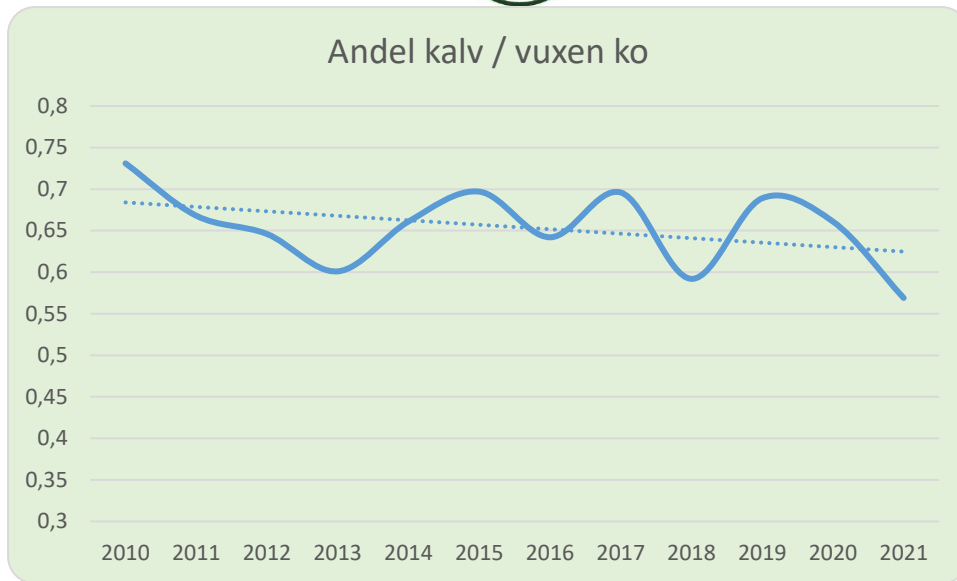

Tjurandelen av vuxna älgar i stammen är stabil över tid. Målet i Jägareförbundets handlingsplan älg är att sikta på 40% tjur enligt älgobs. Detta är inte en nivå som behövs för att säkerställa en fullgod reproduktion, där säger viss forskning att det kan räcka med 20%. Målsättningen bygger på att skapa en bra kvalitet i älgstammen med stora tjurar som skapar bra avelsdjur och får korna igång tidigare i brunst. Ska vi uppnå detta krävs mer än en minimal tjurandel då en stor del av tjurarna i älgobsen är fjolingar och yngre djur. Antalet tjurar säger alltså relativt lite om kvalitén på dessa tjurar. Eftersom älgkorna i Norrbotten kommer in i reproduktiv ålder relativt sent jämfört med län söderöver så är en nivå på 1 tjur på 2 kor (33% tjur enligt obs) fullt acceptabelt.

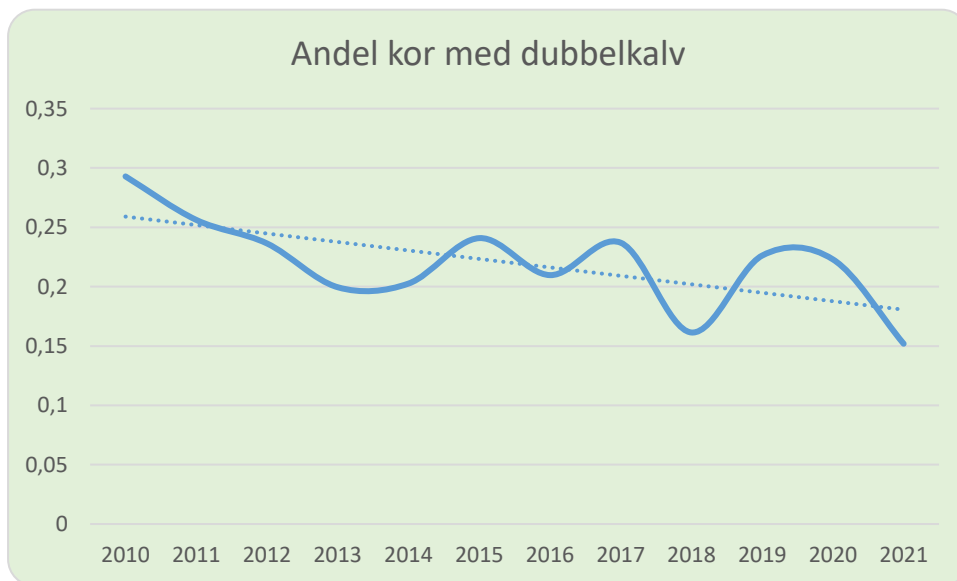
En höjning av andel tjur i stammen generellt sett kan man nå genom att öka medelåldern på korna då äldre kor verkar föda en högre andel tjurkalv än yngre kor.

2021 var reproduktionen enligt älg-obs låg. Sett över tid sjunker den långsamt i Norrbotten även om det finns år då den är klart godtagbar. Orsaken till den vikande trenden kan vara flera eftersom vi mäter detta under inledningen av jakten. Ett dåligt kalvår kan alltså bero på att det föddes få kalvar på våren och/eller att många kalvar dog under sommaren före jakten inleddes. Det som i första hand påverkar hur många som föds på våren är kornas ålder och kondition under höst och vinter. Sommarens kalvdödlighet påverkas av väder, födokvalitet, kornas erfarenhet samt björnpredation.

Det som pekar på att den sjunkande trenden beror på att korna får en lägre medelålder och tappar i kvalitet är att andelen som har dubbelkalv minskar över tid. Detta kan man påverka genom att hålla en hög avskjutning av kalv och vara mer försiktig med de större djuren

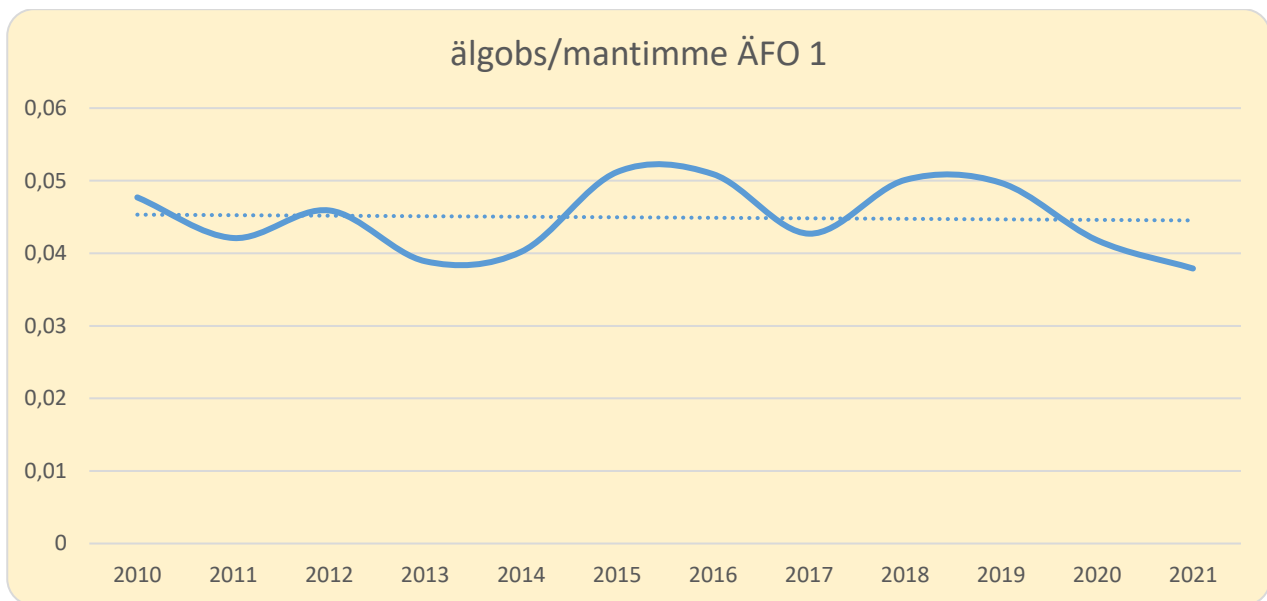

Resultat och analys för ÄFO med kommentarer om delområden:

ÄFO 1:

Inrapporterade timmar i ÄFO 1 sjunker något över tid. För 2021 var antalet timmar 50 913

Totalt för ÄFO 1 varierar älgstammen mellan åren. De långsiktiga trenderna är en sänkning 2010-2013, en uppgång 2014-2019 därefter en relativt klar sänkning till 2021. Sett över hela perioden ger de två senaste årens tydliga sänkning en svagt vikande stam sedan 2010

Tjurandelen ligger relativt stadigt genom åren och pendlar mellan 36-40 tjur av 100 vuxna

Reproduktion återhämtade sig 2021 efter ett svagt år 2020. Nivån 70 kalv/vuxet hondjur ligger på en fullt acceptabel normalnivå. Fjolårets vikande totalnivå på stammen kopplades till ett dåligt kalvår. Årets nivå fortsätter att minska trots ett bra kalvår vilket innebär att stammen sjunker av produktiva djur.

Utvecklingen i delområden:

Kiruna 1: Stammen i området har en ökande trend sedan 2013. En kraftig uppgång 2019 följdes av en tydlig sänkning 2020. Årets nivå är en försiktig höjning från 2020. Detta område har traditionellt haft mycket kalv, 75-80/100 kor. Att den totala nivån obs/timme ökade 2021 kan delvis förklaras med ett mycket gott kalvår där en långsamt sjunkande trend bröts markant med en nivå på 90kalv/100kor. Tjurandelen har de senaste sju åren pendlat runt 38-40 tjur/100 vuxna

Kiruna 2: Stammen sjunker konstant sedan 2015. 2020 visade en marginell uppgång men 2021 visar på en fortsatt sänkning av stammen. I detta område har reproduktionen legat lågt under många år med resultat mellan 55 och 60 kalvar per 100 kor. 2021 var ett normalår för området med fortsatt svaga siffror på 60 kalv/100 kor. Tjurandelen sjunker stadigt över tid och är nu nere på 34 tjur/100 vuxen vilket är relativt lågt för ett område i inlandet

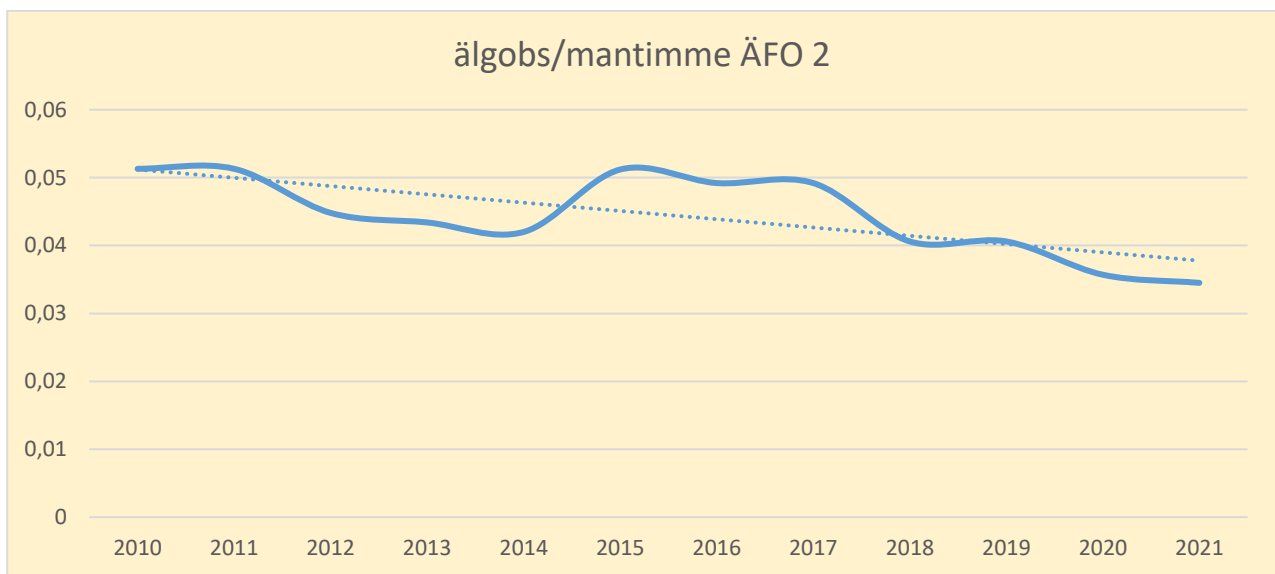
Kiruna 3: Stammen fortsätter att variera mellan åren utan en klar trend åt något håll. Svaga år 2017, 2019 och 2021 har vägts upp av starkare år 2018 och 2020.

Reproduktion har en vikande trend från toppåren 2014 – 2016. Med nivåer runt 80 kalv/100 kor har det sedan stadigt sjunkit till 2020 som låg på bara drygt 50 kalv/100 kor. 2021 visar en viss återhämtning men fortsatt en låg nivå på 59 kalv/100 kor. Tjurandelen är återställd till en för området normal nivå på runt 40 tjur/100 vuxna efter. Året 2019 sticker ut med endast 28 tjur/100 vuxna men sett som trend över tid är nivån på tjurandelen stadig i området.

Gällivare 1: Älgstammen har stadigt sjunkit i detta område sedan 2010. Några år med högre siffror 2015 och 2019 ger hack i kurvan, men trenden är fortsatt tydlig. Reproduktionen återhämtade sig något efter 2020 som vaar ett extremt dåligt kalvår med endast 42 kalv/ 100 kor. 2021 återgick man till den nivå man har legat på sedan 2016, strax under 60 kalv/100 kor vilket är en låg nivå. Tjurandelen pendlar ganska stadigt över åren mellan 36-40 tjur/100 vuxna

ÄFO 2

Inrapporterade timmar i ÄFO 2 ökade markant i förhållande till tidigare år. För 2021 var antalet timmar 67 400

Den långsiktiga trenden i området är en tydligt sjunkande älgstam även om de goda kalvåren 2015 och 2017 bromsade upp denna nedgång tillfälligt. Även om sänkningen inte var drastisk 2021 så fortsätter stammen att sjunka.

Tjurandelen i området har en vikande kurva de senaste tio åren från nära 40 tjur/100 vuxna till de senaste tre åren då man har landat på runt 34/100. Det innebär en tjur på två kor vilket inte är några större problem för reproduktionen, men en något högre andel tjur skapar förutsättningar för en bättre kvalitet i älgstammen

Reproduktionen varierar mellan åren men får anses vara relativt stabil runt 65 kalv/100 kor. 2021 var inget toppår med en notering på 60 kalv/100 kor, en låg nivå som man får gå tillbaka till 2012-2013 för att hitta.

Utvecklingen i delområden

Gällivare 2: Stammen i området sjönk från 2010 till 2015 då en tydlig återhämtning skedde. Sedan 2015 har stammen minskat tydligt och 2021 fortsätter denna trend. Reproduktion sjönk drastiskt i området mellan åren 2010 och 2013 men har sedan stabiliserat sig på en mellannivå på strax över 60 kalv/100 kor. 2021 var ett svagt kalvår då man endast nådde 58kalv/100kor. Den vikande andelen tjur vände något uppåt 2021 och hamnade på fullt acceptabla 35/100

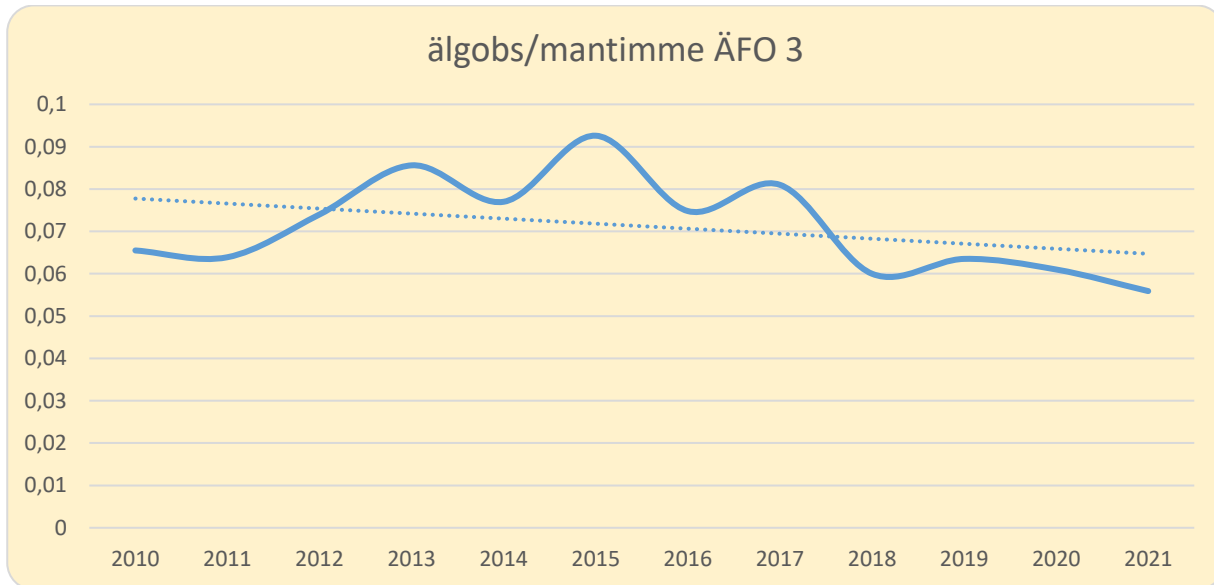
Jokkmokk 1: Jokkmokk ovan odlingsgränsen har en älgstam som varierar mellan åren men över tid är den relativt stabil. Siffrorna för 2020 var de lägsta sedan 2012 men 2021 återgick nivån till nivån 2019. Området har de senaste tio åren haft en god reproduktion och den ligger relativt stabilt runt 78 kalv/100 kor vilket får anses bra och klart över länsgenomsnittet. En viss uppmärksamhet får man ha då de två senaste åren har varit sämre och 2021 hamnade under 70 kalv/100 kor. Det är ändå fortfarande bra i förhållande till länsgenomsnitt och de riktigt dåliga åren 2018 och 2012. Tjurandelen har långsiktigt sjunkit i området och för 2021 är nivån den lägsta under perioden med en nivå på 30/100 vilket är lågt för inlandsområde i Norrbotten.

Jokkmokk 2: I detta område ökade älgstammen tydligt mellan åren 2010 och 2016 men har sedan vänt tydligt nedåt och är nu betydligt under nivån från 2010. Reproduktionen i området var rejält låg 2021 med 54kalv/100kor vilket är den sämsta nivån sedan 2012. De relativt goda åren 2019-2020 med nivåer över 70kalv/100kor gör att det förhoppningsvis var en tillfällig svacka i reproduktionen. Tjurandelen ligger relativt stabilt runt 37/100 sett över flera år.

ÄFO 3

Inrapporterade timmar i ÄFO 3 minskade något i förhållande till tidigare år, men långsiktigt ökar inrapporteringen. För 2021 var antalet timmar 43824

Under den senaste tioårsperioden ökade stammen i området mellan 2010 och 2015 för att sedan vika nedåt och minskningen har varit relativt stadigt under åren 2015 – 2021 även om nivån är relativt stabil 2018-2021. Den långsiktiga trenden från 2010 är totalt sett vikande de senaste 12 åren.

Tjurandelen i området är låg, särskilt i förhållande till övriga inlandsområden. Sedan bottenåren 2014-2015 har kurvan återhämtat sig något och varit relativt stabil runt 31 tjur/100 vuxna vilket innebär en fördelning av ca. en tjur per två kor. Med tanke på att korna i Norrbotten kommer i brunst relativt sent är denna nivå inget problem för reproduktionen, men en högre tjurandel ger möjlighet till en bättre kvalitet på älgstammen.

Reproduktionen varierar över tid. För 2021 hamnade man på 57 kalv/100 kor vilket är lågt. Denna nivå är något sämre än de svaga åren 2018 och 2016. Området har ändå haft goda år 2014, 2017 och 2019 med närmare 70/100, men 2021 framstår som ett mycket svagt kalvår vilket till del kan förklara den nedgång man ser i totalnivån

Utvecklingen i delområden:

Arvidsjaur: Området hade en svagt ökande stam mellan åren 2010 och 2013. Efter det sjönk stammen stadigt under fem år till 2018. De senaste fyra säsongerna är stabila på en lägre nivå men en mycket svag tendens till ökning. Reproduktionen sjunker sett över tid men med stora mellanårsvariationer. 2021 tillsammans med 2016 och 2018 var rejält dåliga kalvår med ca 46kalv/100 kor. Tjurandelen är relativt låg men svagt ökande över tid och hamnar 2021 på 32/100 vilket är acceptabelt.

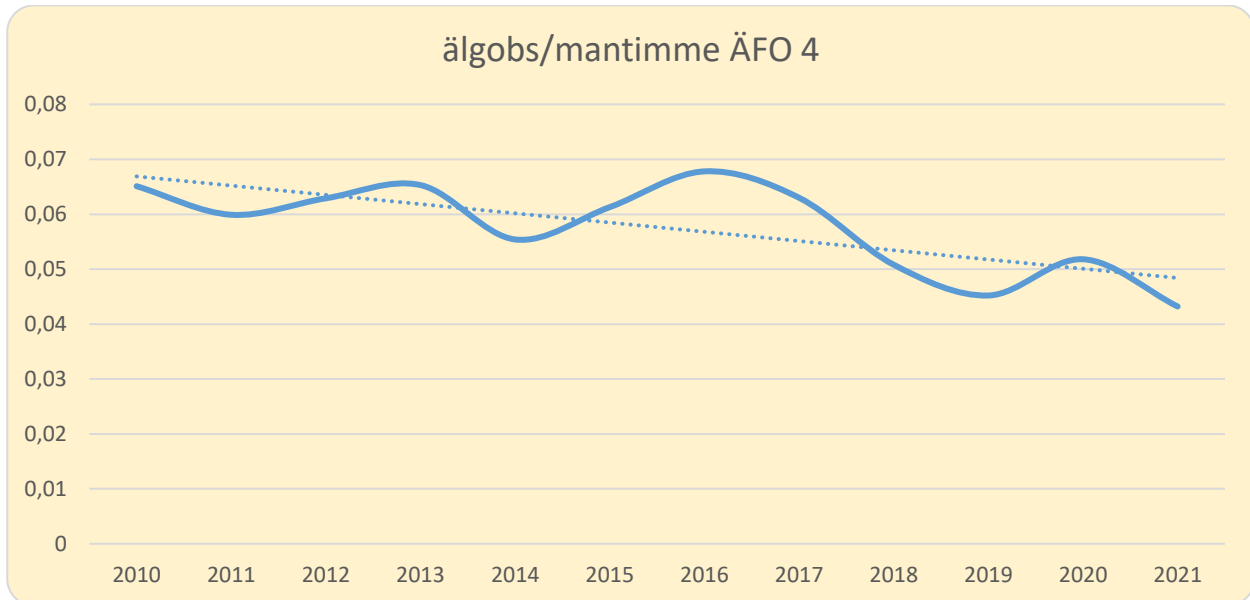
Arjeplog 1: I området steg älgstammen tydligt mellan 2012 och 2015. Efter det har stammen visat en svag sänkning som förstärks under 2021, man är nu tillbaka till nivån man hade 2013-2014. Reproduktionen varierar relativt kraftigt mellan åren men det finns ingen trend långsiktig. Ett medelvärde under tio-års perioden på runt 65 kalv/100 kor vilket är ungefär där man också hamnade 2021. Tjurandelen är relativt låg för ett inlandsområde och varierar runt 31/100 utan någon tydlig trend åt något håll

Arjeplog 2: Förutom ett rejält lyft i siffrorna 2016 låg nivån på älgstammen i princip stilla åren 2010-2018. De senaste tre åren ses en tydlig minkning och man ligger nu under nivån 2011. Reproduktionen var låg under 2021 med en nivå på 58kalv/100kor vilket är det lägsta sedan 2011. Trenden från 2014 är en sakta vikande reproduktion i området med en tydlig dipp 2021. Tjurandelen har i flera år legat stabilt på runt 33/100 vilket är fullt acceptabelt.

ÄFO 4

Inrapporterade timmar i ÄFO 4 ökar något sett över tid. För 2021 var antalet timmar 100 418

Älgstammen i området har stadigt sjunkit de senaste tolv åren med ett tillfälligt trendbrott 2016. Årets siffror visar att trenden är fortsatt sjunkande.

Tjurandelen i området är låg och har legat lågt under hela den redovisade perioden. En ökande trend 2012 – 2018 är bruten och nivån ligger de senaste sju åren runt 27 tjur/100 vuxna. Det påverkar inte reproduktionen nämnvärt men det är svårt att få någon kvalitet på tjurarna då nivån är så låg och vi riskerar att färre unga kor kommer i brunst om vi bara har yngre tjurar i stammen. En ökad medelålder på korna och en återhållsamhet totalt sett på vuxna till förmån för att skjuta kalvar bör kunna förbättra siffrorna.

Reproduktionen har en vikande trend med avbrott för mycket goda kalvår 2015 och 2017 då man nådde runt 75 kalv/100 kor. 2021 blev till och med sämre än det dåliga året 2018 och man landade på endast 55kalv/100kor. Även här är medelåldern på stammen troligen det viktigaste att arbeta med i förvaltningen.

Utveckling i delområden:

Piteå 1: Älgstammen i området har haft en nedåtgående trend sedan 2013. Trenden är tydlig men inte brant och nivån är stabil de senaste tre åren. Reproduktionen är fullt acceptabel sett över tid med ett snitt på 70 kalvar/100 kor, möjligen kan man ana en nedåtgående kurva de senaste åren med låg reproduktion 2018, 2020 och 2021 men som bröts av ett bra år 2019. Tjurandelen är mycket låg och långsamt sjunkande sedan 2015. Årets nivå 23/100 är ändå högre än åren 2012 och 2014 men en högre medelålder på vuxna djur och en avskjutning som styr mot kalv istället för vuxna djur bör kunna förbättra läget.

Piteå 2: Älgstammen minskade tydligt åren 2010 – 2013 och har sedan dess legat relativt stabilt på den nivån den nådde 2013. Den svaga uppgången från 2018 bröts med årets resultat. Reproduktionen i området är stabil på en låg nivå runt 60 kalv/100 kor. Undantaget är 2013 då man hade ett katastrofår med endast 25 kalvar / 100 kor. Någon långsiktig trend syns dock inte åt något håll. Tjurandelen ökade tydligt fram till 2016 och har sedan fallit ner till låga nivåer. De senaste tre åren ligger nivån runt 26/100 vilket är onödigt lågt för en bra kvalitet på älgstammen.

Piteå 3: För Piteå 3 har inga timmar rapporterats in i älgobsen. Till kommande år bör det göras sammanslagningar inom Piteå av delområden för att skapa stabilt underlag för förvaltningen

Piteå 4: Älgstammen sjönk tydligt fram till 2012 och har sedan dess legat stilla på samma nivå. Möjligen kan man ana en viss uppgång 2018-2020 men 2021 vek stammen nedåt. Reproduktionen är fullt god i området med toppår 2010 och 2020 då man ligger över 85 kalv/100 kor. Även 2021 var ett bra år med en nivå på 77/100. Bottenår 2013 med under 40 kalv/100 kor drar ner snittet över tid men det ligger ändå kvar på runt 70kalv/100 kor. Området har en låg andel tjur och för 2019 och 2020 var nivån under 20/100. 2021 vände siffrorna uppåt till 27/100 vilket fortsatt är lågt. Det påverkar som synes inte reproduktionen men har en begränsande effekt på kvalitén.

Piteå 5: Älgstammen i området har sett över en längre period en minskande trend med avbrott för toppår 2015 samt 2019. 2021 fortsatte den vikande trenden. Reproduktionen i området hade en vikande trend från 2010 – 2018 då botten nåddes med under 40 kalv/100 kor. 2019 - 2021 har lyft siffrorna och man ligger dessa tre år på runt 65 kalv/100 kor vilket ändå är en acceptabel nivå. Det är fortfarande en bit kvar till nivån 2010 på närmare 85 kalv/100 kor. Tjurandelen har under lång tid legat lågt i området med en bottennotering 2019 på 16/100. Återhämtningen 2020 var välkommen och nådde 33/100 för att till 2021 sjunka tillbaka till 24/100. Vi kan ana en ökande trend med stora variationer från 2016 vilket är positivt.

Älvsbyn: Älgstammen i Älvsbyn har minskat i stadig takt sedan 2012. Ett litet hack i den nedåtgående kurvan skedde 2015 kopplat mot ett bra kalvår men minskningen har fortsatt efter det även om minskningen sedan 2018 är något långsammare. Trenden för reproduktionen är densamma som för stammen totalt inom Älvsbyn, stadigt sjunkande från 2010. Två goda år 2015 och 2017 har motverkat detta något, men sett över den senaste tioårsperioden sjunker reproduktionen från 75 kalv/100 kor till årets resultat på endast 52 kalv/100 kor vilket är den lägsta nivån under tioårsperioden. Tjurandelen steg markant mellan 2015 och 2016 och sedan dess legat och pendlat runt 31/100 vilket är något lågt.

Luleå 1: Luleå norr om älven hade en långsamt ökande stam 2010 – 2015. Året 2016 gav en uppseendeväckande ökning som sedan fram till 2019 sjönk tillbaka till under nivån 2010. Nivån har sedan stigit 2020 samt 2021. Reproduktionen var låg 2010 men ökade stadigt fram till 2015 då man nådde nästan 100 kalv/100 kor. Efter det har kurvan år för år fallit undan och är nu åter ner på 61 kalv/100 kor vilket visserligen inte är riktigt dåligt, men trenden är vikande för sjunde året i rad vilket känns oroande. Tjurandelen i området har legat lågt hela perioden med undantag för ett udda år 2017. En ökande trend 2018 – 2020 bröts med årets resultat som hamnade på 29/100. Långsiktigt kan man ana en försiktig höjning av nivån

Luleå 2: Luleå söder om älven har haft en ganska varierande kurva över åren med en klar botten 2011 som följdes av en ökande älgstam fram till 2016 då den vek tydligt nedåt igen. 2020 ökade nivån tillfälligt men resultatet 2021 tyder på en vikande stam sedan 2016. Reproduktionen i området har varierat kraftigt mellan åren. Bottenår 2012 och 2013 på runt 55 kalv/100 kor har följts av toppåret 2017 då man nådde nära 90 kalv/100 kor. Nivån har sjunkit fyra år på raken med ett riktigt dåligt år 2021 med en nivå på 45kalv/100kor vilket är riktigt dåligt. Snittnivå 2014-2020 är ändå god på över 70/100 vilket ger hopp om att detta bara var ett hack i kurvan. Tjurandelen i området är låg under hela perioden. 2018 och 2019 nådde man nästan 30/100 men årets resultat på 17/100 är det lägsta under perioden. En höjning av medelåldern genom att flytta över jaktrycket från vuxna till kalv bör förbättra siffrorna.

Luleå 3: Luleå skärgård har för få timmar för en säker statistik. Åren 2010 – 2019 var stammen ändå påtagligt stabil för att öka rejält 2020 och ligga kvar på denna höga nivå 2021. Tack vare de två senaste åren är trenden i stammen ökande. Reproduktionen varierar kraftigt. Årets nivå är i nivå med 2016 och 2018 och landar på 29kalv/100kor vilket är extremt lågt. Den trend man kan se sedan 2010 är vikande vad gäller reproduktion. Tjurandelen sjönk åren 2010 – 2015 för att sedan öka och ligga relativt stadigt runt 30/100

Boden 1: Älgstammen var relativt stabil åren 2010-2016. Från 2016 har trenden varit klart vikande. Uppgången 2020 var tillfällig och 2021 förstärktes den sjunkande trenden. Sett över tid från 2010 finns ingen klar trend vad gäller reproduktionen men stora variationer. Bra år 2015, 2018 och 2020 blandas med sämre år 2010, 2017 och 2019. 2021 var ett av de sämre åren med en nivå på 65kalv/100kor. Sedan 2015 är trenden vikande även om det går mycket upp och ner mellan enskilda år. Tjurandelen varierar men trenden är sjunkande från 2015 och ligger 2021 på 26/100 vilket är lågt.

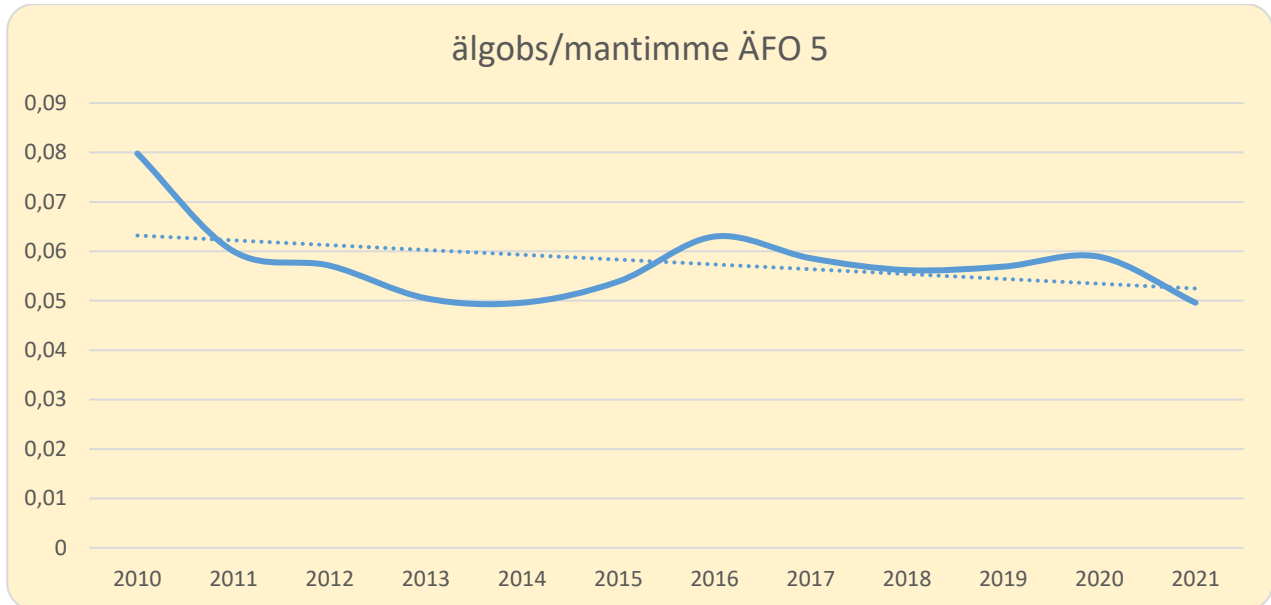
Boden 2: Älgstammen inom Boden 2 har i princip legat på samma nivå sedan 2010 med undantag för två säsonger, 2016 – 2017, där kurvorna steg drastiskt för att till 2018 åter falla tillbaka på sin ursprungliga nivå. Reproduktion avslöjar de toppar man ser i totalen för området 2016 och 2017. Dessa år låg området på mer än 100 kalv/100 kor medan åren före och efter detta ligger ganska stadigt på runt 65 kalv/100 kor vilket får ses som ett normalläge för området och relativt OK. 2021 är generellt ett dåligt kalvår i länet, men Boden 2 håller uppe siffrorna med 69 kalv/100kor vilket är acceptabelt. Tjurandelen pekar mycket svagt uppåt och når 2021 34/100 vilket även det är acceptabelt.

Boden 3: För Boden 3 har stammen varierat rätt kraftigt under åren 2010 – 2015 med en klar botten 2014. Sedan 2015 har stammen stadigt minskat och den senaste säsongen är man på den lägsta nivån man haft under den aktuella tidsperioden. Från toppåret 2011 med nära 80 kalv/100 kor sjönk reproduktionen stadigt fram till 2018 då man endast nådde 45 kalv/100 kor. Även 2021 var ett mycket dåligt kalvår då man återgick under 50kalv/100kor vilket är riktigt lågt. Det finns dock ingen klart sjunkande trend över längre tid. Nivån på tjurstammen är stabil över tid på en acceptabel nivå. 2020 och 2021 hade man 34 tjur/100 vuxna

ÄFO 5

Inrapporterade timmar i ÄFO 5 ökar något sen bottennoteringen 2016. För 2021 var antalet timmar 73 734

Älgstammen i området har varierat något under dessa tolv år. En klar sänkning 2010-2014 följdes av en kortare uppgång för att därefter fortsätta sjunka, om än inte så fort. En uppgång 2020 bromsar sänkningen som ändå fortsätter under 2021

Tjurandelen i området har under många år legat lågt, bland de lägsta i länet. Från 2010 till 2021 ser vi en förbättring och nivån 2021 landar på 31 tjur/100 vuxna. Låg tjurandel påverkar inte reproduktionen märkbart men försvårar möjligheten att få bra kvalitet på de vuxna tjurar som finns i området

Reproduktionen i området varierar stort. Trots den låga tjurandelen i stammen ligger nivån ändå flera år sedan 2010 över 70 kalv/100 kor vilket är fullt acceptabelt. 2019 och 2020 har varit goda år med en nivå senaste säsongen strax över 75 kalv/100 kor vilket är en klar förbättring i förhållande till bottenåret 2018 då man endast nådde 56 kalv/100 kor. 2021 var dock det sämsta året under denna tolvårs period och nivån hamnade på blygsamma 52kalv/100kor. Det är troligen en effekt av ett dåligt år som påverkar hela septemberjaksområdet, nivån långsiktigt är trots allt fortsatt god.

Utvecklingen i delområden

Råneå 1: Området har haft en stam som varierat över tid. En klar sänkning 2010 – 2015 följdes av en uppåtgående trend 2015-2020. 2021 visar en klar nedgång igen vilket gör att kurvan sett över en tioårsperiod är relativt konstant. Reproduktionen går i vågor med bottennoteringar 2013 och 2018. Botten är ändå så pass högt som 60 kalv/100 kor. 2020 var ett år med en toppnotering för tioårsperioden med närmare 90 kalv/100 kor. Detta har följts av ett riktigt bottenår 2021 då nivån stannade på 40kalv/100kor, det sämsta resultatet under denna tolvårsperiod. Snittet ligger ändå runt 70 kalv/100 kor sett över längre tid vilket får sägas vara bra.

Råneå 2: Älgstammen minskade drastiskt mellan 2010 och 2011. Efter det syns en svag kontinuerlig sänkning som stoppade upp 2018-2020 för att 2021 fortsätta nedåt. Reproduktionen i området har haft en stadigt vikande kurva sedan 2010 trots två bra år 2019 och 2020. 2021 hamnade man på endast 49kalv/100kor vilket är en låg siffra. Tjurandelen varierar ganska kraftigt mellan år men trenden är ökande från bottenåret 2014. 2021 års nivå 34/100 är helt acceptabel.

Kalix 1 & 5: Älgstammen minskade drastiskt mellan 2010 och 2011 för att sedan ligga stabilt fram till 2017. Efter det syns en förnyad tydlig minskning under de senaste tre åren som stoppade upp på 2020 års nivå under 2021. Området har haft en ojämn nivå vad gäller reproduktionen Goda år 2010, 2014 och 2017 har växlat med sämre år. 2020 var dock ett bottenår då man noterade så lite som 40 kalv/100 kor vilket är extremt lågt. Trots en återhämtning 2021 är nivån fortsatt låg med 50kalv/100kor. Trenden vad gäller reproduktion från 2014 är klart vikande. Tjurandelen har stigit från bottenåret 2013 och hamnar 2021 på nära 38/100 vilket är en bra nivå som dock inte ger ordentligt genomslag i kalvsättningen.

Kalix 2: Efter en kraftig sänkning av stammen mellan åren 2010 och 2013 har nivån varit relativt stabil. En viss uppgång fram till 2019 är nu bruten och de senaste två åren sjunker nivån tydligt. Området har sett över tid en bra nivå på reproduktionen med nivåer 2019 och 2020 på ver 80kalv/100kor. Tyvärr finns också dåliga år, där 2018 och 2021 utmärker sig med 48kalv/100kor. Den långsiktiga nivån är dock god i området. Tjurandelen har stigit stadigt under perioden från 20/100 2010 till årets nivå 31/100 vilket är en acceptabel nivå

Kalix 3 & 4: Stammen har pendlat kraftigt i området med toppår 2010, 2016 och 2020 med mellanliggande bottenår 2014 och 2018. 2021 visar återigen en sänkning vilket bekräftar den långsiktiga sänkningen av stammen i området. Reproduktionen i området stiger långsamt i detta område. Toppen nåddes 2020 med 85kalv/100kor. Trots att 2021 hamnade på en lägre nivå är det ändå rätt acceptabla 67/100 vilket är bra ett år då många områden har dålig kalvsättning. Tjurandelen har varierat stort. Från bottenåret 2012 steg tjurandelen till 2017 då den låg på nära 36/100. Efter det har nivån fallit och hamnade 2021 nere på 26/100.

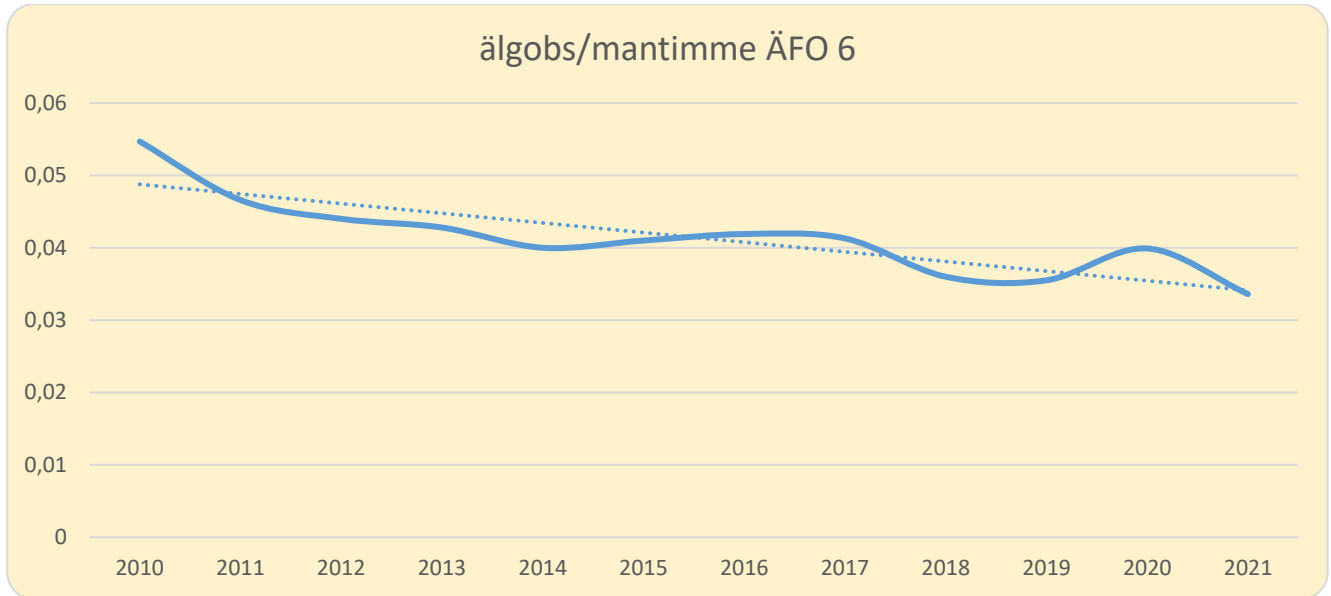
Haparanda Kust: Området hade en relativt stabil stam under åren 2010 – 2015 varefter stammen steg tydligt till 2019. Nivån sjunker nu två år i följd men ligger fortsatt över nivåerna 2011-2015.. Reproduktionen varierar i området, från 2015 kan man ana en vikande trend från 85kalv/100kor till nivån 2021 som stannade på 49/100 vilket är endast något lägre än nivån 2020. Snittet i området är lågt med en nivå på runt 60 kalv/100 kor. Tjurandelen sjönk till 2016 och har sedan dess återhämtat sig och ligger för 2021 på 37/100 vilket är bra för detta område.

Haparanda Inland: Älgstammen sänktes relativt tydligt åren 2010 – 2014. Fram till 2016 ökade stammen och har därefter en svagt vikande trend fram till 2021. Nivån är fortfarande över bottennoteringarna 2013-2014. Reproduktionen varierar över tid utan någon tydlig trend åt något håll. 2021 sticker dock ut tillsammans med 2011 som ett riktigt dåligt kalvår med endast 56kalv/100kor. Ingen katastrof men ett dåligt år för detta område. Tjurandelen är låg i området men har ökat från bottenåret 2014 och hamnade 2021 på blygsamma 27/100. En fortsatt återhämtning vore önskvärt där en höjning av medelåldern i stammen genom att öka kalvavskjutningen och hålla igen på stora vuxna djur troligen ger effekt

ÄFO 6

Inrapporterade timmar i ÄFO 6 minskar något även om det är marginellt. För 2021 var antalet timmar 89 943

Älgstammen i området har sänkts mycket tydligt mellan åren 2010 och 2019. Det goda kalvåret 2017 och det dåliga kalvåret 2018 har gett genomslag på totalen. Ökningen 2020 var tillfällig och kurvorna pekar återigen ner 2021.

Andel tjur i området varierar men ligger runt 33 tjur/100 vuxna vilket för Norrbottens del får anses fullt acceptabelt. 2021 landade nivån på 35/100. Det innebär 1 tjur på 2 kor och då korna i Norrbotten kommer i reproduktiv ålder relativt sent så är nivån OK.

Reproduktionen har sedan 2012 legat på en relativt låg nivå med undantag för 2019. Ett snitt de senaste tio åren på endast drygt 60kalv/100kor är lågt och 2021 hamnade så lågt som 57/100. Här kan troligen ett arbete med att höja medelåldern i stammen ge effekt på kalvsättningen.

Utveckling i delområden

Överkalix: Älgstammens har en klart sjunkande kurva i området från 2010 till 2021 även om 2014 gav en viss ökning. Den lilla återhämtning som anandes 2020 var tillfällig och stammen fortsätter nedåt 2021. Reproduktionen i området nådde ett bottenläge 2012 med så lite som 43 kalv/100 kor men har sedan dess ökat men endast blygsamt till årets nivå på 52kalv/100kor. 2019 och 2020 var undantag med bra nivåer uppåt 73/100 vilket förhoppningsvis tyder på att det finns kapacitet i älgstammen att nå högre nivåer än det senaste året. Tjurandelen i området varierar något men är relativt stabil runt 33 tjur/100vuxna vilket är en acceptabel nivå.

Övertorneå: Älgstammen i Övertorneå sänktes tydligt åren 2010 – 2014 för att därefter ha legat relativt stabilt. Vi såg en relativt tydlig ökning 2020, men nivån föll tillbaka ner igen 2021. Stammen kan sägas vara stabil från 2014. Reproduktionen har varierat betydligt i området under perioden. Toppåren 2010 och 2019 nådde man 81kalv/100kor och snittet under de senaste tolv åren pendlar runt 70/100 vilket är bra. 2021 var dock ett riktigt dåligt kalvår då nivån landade på 55/100. Eftersom kalvsättningen har varit låg i nästan hela septemberområdet får vi hoppas att området är tillbaka till sin normala nivå till hösten. Tjurandelen ligger relativt stabil över tid på ca 33tjur/100vuxna vilket är helt acceptabelt

Pajala 1: Under den senaste tolvårsperioden har stammen varierat i området med en topp 2010 och 2016 samt en botten 2013. Från 2016 sänktes stammen tydligt till 2018 och var sedan stabil till 2020. 2021 visar en klar nedgång och nivån är under bottennoteringen från 2013. Den långsiktiga trenden är klart vikande. Reproduktionen i området hade en topp 2011 med 82 kalv/100 kor men har därefter fallit och ligger mellan åren 2013 – 2021 på betydligt lägre 60 kalv/100 kor vilket borde kunna bli bättre. Tjurandelen i området låg högt 2010-2011 men har sedan dess sjunkit även om nivån fortsatt är god. 2021 landade på 38 tjur/100 vuxna

Pajala 2: Inom detta område varierar älgstammen mellan åren relativt markant. En ökning 2010 – 2013 har följts av en tydligt sjunkande trend. Förutom bottennoteringen från 2017 så visar 2021 den lägsta nivån sedan 2010. Reproduktionen visar ingen tydlig trend åt något håll sett över tolv år. Totalt sett ligger den lågt även om det generellt sett dåliga kalvåret 2021 inte fick genomslag här. Reproduktionen steg något från de riktigt dåliga åren 2019 och 2020 och landade på 56kalv/100kor vilket fortfarande är lågt men ändå en uppgång. Tjurandelen i området ligger högt med ett snitt över de senaste tolv åren runt 40/100 och för 2021 visar det hela 43/10 vilket är över målsättningen.

Pajala 3: Älgstammen har varierat kraftigt mellan åren med en långsiktig men otydlig sänkning av stammen. Den tydliga sänkningen till en lägre nivå 2018 – 2019 följdes av en uppgång 2020 som dock bröts tydligt 2021. Nivån är nu nere på en bottennivå sett till den senaste tolvårsperioden. Reproduktionen sett över tolv sjunkit. Åren 2019 - 2021 var alla dåliga år. Från toppåret 2018 med 84 kalv/100 kor är man det senaste åren nere på så låg nivå som ca 60 kalv/100 kor. Tjurandelen har en svagt vikande trend men är på en acceptabel nivå på nära 35/100. Dippen 2020 hämtades igen till 2021 och bör kunna bortses från.

Pajala 4: Älgstammen hade en stabilt nedåtgående trend 2010 – 2014. Efter det har stammen varierat relativt kraftigt mellan åren men i princip legat kvar på den nivå man nådde 2013. Reproduktionen varierar kraftigt i området med toppår 2011 och 2019 på runt 77 kalv/100 kor och bottenår 2016 och 2020 på låga 52 kalv/100 kor. 2021 visar en uppgång till fullt acceptabla 70kalv/100kor. Variationerna är stora men det finns ingen tydlig trend åt något håll. Tjurandelen är på en bra nivå sett över tid. Det låga resultatet 2020 var tillfälligt och man är åter på nära 35tjur/100vuxna.

Pajala 5: Undantaget en kraftig topp 2017 har älgstammen i området en stadigt sjunkande trend sedan 2010. Reproduktionen i området ligger oftast runt relativt låga nivåer på 60 kalv/100kor, bortsett från toppår 2010, 2017 och 2020 då man nådde nivåer runt 77/100. Tjurandelen i stammen känns stabil runt 34 tjur / 100 vuxna.

Jakten 2021/2022

I delar av Norrbotten pågår jakten till 2022-01-31 men avskjutningen kommer knappast att vara stor dessa dagar. Däremot är det oklart hur stor del av den reella avskjutningen som är inrapporterad till Länsstyrelsen.

I www.älgdata.se ser fyllnadsgraderna ut att bli klena för denna säsong

Sett till de planer som finns är dagssiffrorna 2022-01-27 enligt nedanstående

Vi kan konstatera att avskjutningen i inlandet har varit fortsatt relativt hög med fokus i huvudsak på tjur. Kustnära ÄFO (4 och 5) har en betydligt sämre fyllnadsgrad idag, men det är också där jakten fortgår och möjligen inte är komplett rapporterad.

Notera också skillnaderna i nyttjandegrad på ÄJO kontra ÄFO och hur det skiljer mellan ÄFO.

Vilken modell leder bäst mot målen?

Nivån på älgstammen är upp till respektive ÄFG att hantera tillsammans med ingående ÄSO och jaktlag, men alla bör se över hur vi bäst når kvalitetsmålen med en högre medelålder i älgstammen.

Namn ↓↑	Nyttjandegrad - ÄJO			Nyttjandegrad - ÄFO planer				
	Vuxen ↓↑	Kalv ↓↑	Totalt ↓↑	Vuxen ↓↑	Handjur ↓↑	Hondjur ↓↑	Kalv ↓↑	Totalt ↓↑
ÄFO 1	68%	41%	55%	91%	100%	80%	72%	83%
ÄFO 2	82%	48%	66%	97%	106%	88%	66%	84%
ÄFO 3	75%	48%	63%	91%	107%	75%	64%	80%
ÄFO 4	68%	40%	54%	61%	75%	50%	47%	55%
ÄFO 5	76%	43%	60%	84%	88%	80%	46%	65%
ÄFO 6	68%	39%	54%	85%	96%	75%	60%	75%

Vill du titta närmare på kurvorna som ligger till grund för ovanstående så återfinns allt på

www.viltdata.se

Vi hoppas på ett fortsatt gott inrapporterande av älg-obsdata under jakten 2022 och att allt fler nyttjar möjligheten att själva lägga in sina data direkt i databasen via viltdata.se (eller jaktrapport.se om jaktlaget är kopplat mot detta system)

Du kan också läs Jägareförbundets nya handlingsplan älg för att se hur man kan agera för att styra sin älgstam åt rätt håll vad gäller kvalitén

<https://jagareforbundet.se/contentassets/9442b9bc45124a6fbf74be15b879f7af/ny-handlingsplan-alg-for-hemisdan.pdf>

Nedtecknandet och slutsatserna utifrån älg-obskurvorna har gjorts av

Björn Sundgren, jaktvårdskonsulent Jägareförbundet Norr